

Artikelserie om EU:s skogslagar, del 4

Förordningen om avskogningsfria produkter (EU Deforestation Regulation - EUDR)

*Med EU:s nya lagstiftningsakter på klimat- och miljöområdet står Europa inför förändringar som kommer påverka både natur och näring i hela unionen. Förändringarna är många och inte alltid lätta att hänga med i. Som ett första steg i att öka kunskapen om hur lagstiftningsakterna kommer att påverka lokal och regional nivå lanserade Småland Blekinge Halland South Sweden (SBHSS) under hösten 2024 en artikelserie om centrala europeiska lagstiftningsakter på skogsområdet. I artikelseriens tre inledande delar behandlades **Naturrestaureeringsförordningen**, **Förordningen om markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF)** och **Direktivet om förnybar energi (REDIII)**. Gemensamt för dessa lagar är att en framgångsrik implementering utgör en nyckel för att Sverige och EU ska nå målen för den gröna omställningen, men med detta arbete följer också nya utmaningar som kommer att påverka skogs-, jord- och vattenbruk i Småland-Blekinge-Halland. I den fjärde delen tar vi oss an **Förordningen om avskogningsfria produkter (EU Deforestation Regulation - EUDR)**. Vad innebär lagen generellt? Varför lagstiftar EU på området? Och vad betyder de nya bestämmelserna för skogsnäringen i Småland-Blekinge-Halland? Dessa frågor och mycket annat kommer att behandlas i denna artikel.*

Bakgrund – SBHSS påverkansarbete

SBHSS Brysselkontor har flera huvudsakliga uppgifter, varav en är att bevaka och främja ägarnas intressen på europeisk nivå (SBHSS ägare – regionerna i Småland, Blekinge och Halland samt Linnéuniversitetet). Detta sker bland annat genom analyser av lagförslag inom de fokusområden som identifierats som viktiga av SBHSS ägare. I relation till detta bedriver SBHSS ett aktivt påverkansarbete inom energi-, skogs-, och vattenpolitiska frågor. Som en del av SBHSS policybevakning (lagstiftning och initiativ) och påverkansarbete har samarbetet sedan 2021 följt flera lagstiftningsakter relaterade till skogliga frågor. Ambitionen har varit att följa akterna från ax till limpa, från dess att förslagen presenterats av EU-kommissionen, till att lagarna förhandlas och beslutas av Europaparlamentet och Europeiska unionens råd, även kallat rådet eller ministerrådet (EU-kommissionen kan förenklat liknas vid EU:s regering med rätt att lägga fram initiativ och lagstiftningsförslag. Europaparlamentet och ministerrådet är EU:s två lagstiftande institutioner). SBHSS har på egen hand, och tillsammans med andra Brysselbaserade aktörer, bedrivit ett aktivt påverkansarbete under lagstiftningsprocessens gång, bland annat genom att föra en dialog med EU:s institutioner och involverad nationell nivå. För att samordna SBHSS i skogsrelaterade EU-frågor har en särskild grupp inrättats, bestående av både regionpolitiker och sakkunniga tjänstepersoner, under benämningen *Rapportörsgrupp för skog*.

En av de lagstiftningsakter som följts är **förordningen om avskogningsfria produkter (EU Deforestation Regulation - EUDR)**. Lagen bedömdes inledningsvis endast rikta sig mot så kallade tredjeländer, utanför EU:s gränser, varvid många aktörer minskade sin bevakning. Många kom därför att sent inse eventuella konsekvenser för det europeiska skogsbruket och skogliga industrin, vilket visar på vikten av att tidigt bedöma lagstiftningens bredare konsekvenser. Förordningen trädde i kraft den 29 juni 2023 med uppskjuten implementeringstid till 30 december 2025, och därmed är behandlingen på europeisk nivå över. I stället inleds nu implementeringen på nationell nivå. Med anledning av detta är det nu rimligt att fråga sig, vad blev det av lagen och vad har skogsnäring och andra aktörer nu att förhålla sig till? I följande delar kommer rapportörsgruppen för skog att på ett så konkret och lättöverskådligt sätt som möjligt att försöka reda ut dessa frågor.

EU och skogen?

Den europeiska mandatperioden 2019–2024 präglades i mångt och mycket av EU:s miljö- och klimatengagemang inom ramen för den Gröna given – EU:s övergripande strategi för att hjälpa unionen att bli klimatneutralt till 2050. Som ett led i att förverkliga den Gröna given behandlades under föregående mandatperiod en ovanligt stor mängd rättsakter på miljö- och klimatområdet. För att EU:s medlemsländer ska uppnå klimatneutralitet måste varje sektor bidra till att minska totala utsläpp av växthusgaser. Så även skogs- och markanvändningssektorerna. Skogssektorns bidrag till målen i den Gröna given stakas ut i EU:s skogsstrategi för 2030. Denna strategi har sedan 2021 varit huvudfokus för SBHSS rapportörsgrupp för skogs arbete på europeisk nivå. Flera viktiga revideringar av lagstiftningsakter som rapportörsgruppen följt under de senaste åren annonserades genom strategin, däribland förordningen om avskogningsfria produkter.

Det sägs ofta att EU saknar en skogspolitik. Det är en sanning med modifikation, eftersom EU:s skogsrelaterade engagemang utgår från unionens befogenheter på framför allt miljö- och klimatområdet. Även om unionen inte har en egen skogspolitik, kan skogsfrågor alltså regleras genom bredare klimat-, miljö- och konsumentlagstiftning, vilket skapar gemensamma spelregler och hjälper medlemsländerna att tackla gränsöverskridande problematik. Förordningen om avskogningsfria produkter presenterades av EU-kommissionen den 17 november 2021 och antogs den 31 maj 2023. När en rättsakt antagits börjar en ny fas med ett implementeringsarbete på nationell nivå. Implementeringsarbetet skiljer sig åt beroende på vilken typ av rättsakt som antagits. Det finns i huvudsak två typer av rättsakter inom EU, direktiv och förordningar. I regel ska ett direktiv omvandlas till nationell lagstiftning inom två år, medan en förordning är direkt gällande. Dock med fastställda implementeringsdatum och tidsfrister längre fram i tiden, som reglerar när vissa krav eller nationella implementeringsplaner ska vara färdiga.

Introduktion – Förordningen om avskogningsfria produkter (EU Deforestation Regulation - EUDR)

Förordningen om avskogningsfria produkter (EUDR) trädde i kraft den 29 juni 2023 och ersätter därmed EU:s tidigare timmerförordning (EUTR). Förordningen handlar, som namnet antyder, om att minska EU:s bidrag till global avskogning och skogsförstörelse. Till detta syfte vill EU genom förordningen bland annat säkerställa att endast avskogningsfria och lagligt avvercade träprodukter tillåts säljas på den europeiska marknaden. Enligt EU-kommissionen är expansionen av jordbruk den enskilt största drivkraften bakom avskogning globalt och står för cirka 90 procent av all förlust av skogsmark.

EUDR (hädanefter refererad till som avskogningsförordningen) är en del av EU:s bredare handlingsplan för att globalt bekämpa avskogning och skogsförstörelse, som först beskrevs i EU-kommissionens meddelande från 2019, [om att Intensifiera EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar](#). Den bekräftades därefter genom [Gröna given](#), [EU:s strategi för biologisk mångfald till 2030](#) och [strategin "från jord till bord"](#) som syftar till att göra EU:s livsmedelssystem mer hållbart och miljövänligt.

Avskogningsförordningen omfattar sju jordbruks- och skogsprodukter: nötkreatur, kakao, kaffe, palmolja, soja, gummi och trä, samt alla varor som innehåller, har tillverkats med eller utfodrats med dessa råvaror. Detta inkluderar allt från kött och läder till choklad, kaffe, byggmaterial och biobränslen. Dessa krav gäller oavsett om produkten har producerats inom eller utanför EU.

För att en produkt ska få säljas eller exporteras från EU krävs det att den:

- är avskogningsfri (inte producerad på mark som avskogats efter 31 december 2020)
- har producerats i enlighet med nationell lagstiftning i ursprungslandet
- omfattas av ett förfarande om tillbörlig aktsamhet

För att en produkt ska få säljas eller exporteras från EU behöver verksamhetsutövare och handlare som omfattas av förordningen leva upp till en särskilda administrativa krav som varierar beroende på företagets storlek och i vilket land deras råvaror eller produkter produceras i. Genom förordningen införs ett klassificeringssystem där länder kategoriseras som **lågrisk-, normalrisk- eller högriskländer** beroende på bedömd risknivå för förekomst av avskogning.

För att säkerställa en effektiv implementering åläggs medlemsländerna att tillsammans med tullmyndigheter genomföra särskilda kontroller. Därtill har ett nytt digitalt [informationssystem](#) införts där handlare och verksamhetsutövare behöver lämna information om tillbörlig aktsamhet och att deras råvaror och produkter uppfyller förordningens krav.

Som tidigare nämnts upphäver förordningen EU:s tidigare timmerförordning (EUTR). För trävaror som producerats innan EUDR trädde i kraft den 29 juni 2023 fortsätter den tidigare EU-timmerförordningen (EUTR) att gälla fram till **31 december 2028**.

Avskogningsförordningen var ursprungligen tänkt att börja gälla den 31 december 2024 för de flesta aktörer med undantag för mindre företag som fick dispens till 30 juni 2025. Flera medlemsstater och intressenter har kritiserat förordningen för att ställa allt för hårda administrativa krav som dessutom skulle genomföras med allt för kort varsel. Med anledning av detta öppnade EU-kommissionen under hösten 2024 upp för en riktad revidering av förordningen för att flytta fram tillämpningsdatumen med ett år. De uppdaterade tillämpningsdatumen har därför skjutits fram till den **30 december 2025** för stora och medelstora företag och den **30 juni 2026** för små och mikroföretag. För trävaror som producerats innan EUDR trädde i kraft den 29 juni 2023 fortsätter den tidigare EU-timmerförordningen (EUTR) att gälla fram till **31 december 2028**.

Utöver att förlänga tiden för implementering av förordningen, har ytterligare en ändring genomförts sedan förordningen antogs 2023. I april 2025 annonserade EU-kommissionen flera förenklingsåtgärder för att minska den administrativa kostnader och bördor för företag med 30 procent. Målet med förenklarna är att minska rapporteringskraven för företag. Förenklarna publicerades i ett [guidande dokument för implementeringen av förordningen](#) och [ett dokument med vanliga frågor om förordningen](#).

Delegerade akter: En delegerad akt är en icke-lagstiftande akt som endast får antas om befogenhet har getts av parlamentet och rådet, och syftar till att skapa utrymme för kommissionen att uppdatera lagstiftning. Delegerade akter antas genom samråd med expertgrupper, därefter har parlamentet och rådet i allmänhet två månader på sig att komma med invändningar. Därefter antas akten.

De två dokumenten kompletterades också av en delegerad akt där förenklingsåtgärderna förtydligas ytterligare. Akten innehåller ändringsförslag av [Bilaga 1](#) till avskogningsförordningen som anger vilka produkter som berörs av förordningen. Innan den delegerade akten antagits är det svårt att säga exakt hur kommissionens förenklingsåtgärder kommer att påverka förordningen och därmed rapporteringskraven för företag, men genom att analysera

avskogningsförordningen och den delegerade akten kan vi få en bättre förståelse för vad lagstiftningen kommer att innebära för sydsvenska aktörer.

Övergripande ställer avskogningsförordningen flera nya krav på skogsägare och industri, både i och utanför EU. Förutom att förordningen kommer att innebära en betydande ökning av administration inom skogssektorn, så kommer den sannolikt också begränsa svenska skogsägares möjligheter att omvandla sin skogsmark (Läs mer om bedömda konsekvenser under ”sammanfattning och reflektion”).

Listan nedan ger en överblick över vilka områden med respektive artikel i förordningen som kan vara av intresse för Småland-Blekinge-Halland. I följande avsnitt kommer dessa beskrivas i detalj.

- Artikel 2: Definitioner
- Artikel 3: Förbud
- Artikel 4: Verksamhetsutövarnas skyldigheter
- Artikel 5: Handlares skyldigheter
- Artikel 16: Skyldighet att utföra kontroller
- Artikel 17: Relevanta produkter som kräver omedelbara åtgärder
- Artikel 18: Kontroller av verksamhetsutövare och handlare som inte är små eller medelstora företag
- Artikel 19: Kontroller av handlare som är små och medelstora företag
- Artikel 22: Rapportering
- Artikel 23: Övergångsåtgärder
- Artikel 24: Korrigering åtgärder vid bristande efterlevnad
- Artikel 25: Sanktioner
- Artikel 29: Bedömning av länder
- Artikel 34: Översyn

Djupdykning i förordningens artiklar

Avskogningsfria produkter och råvaror

Artikel 3 i avskogningsförordningen beskriver **tre villkor** för att berörda produkter ska få släppas ut på EU:s inre marknad eller för export. Berörda produktkategorier finns listade i [bilaga I](#).

Det första villkoret slår fast att produkterna ska vara avskogningsfria. Produkter och råvaror anses som avskogningsfria om de innehåller, har utfodrats med, eller producerats på mark där ingen avskogning ägt rum efter den **31 december 2020**. En träbaserad produkt räknas som avskogningsfri om virket som tagits i anspråk har avverkats utan att orsaka skogsförstörelse efter den **31 december 2020** (se begreppsdefinitioner i artikel 2).

Exempel på relevanta produkter:

Nötkreatur och kött, kakao, kaffe
palmolja, sojaböner, stearinsyra,
gummi, träd och virke.

Det andra villkoret fastställer att råvaror och produkter ska ha producerats i enlighet med relevant lagstiftning i produktionslandet, och **det tredje villkoret** anger att råvaror och produkter ska omfattas av en förklaring om tillbörlig aktsamhet. Det innebär att en verksamhetsutövare eller storhandlare ska ha lämnat in ett intyg på att tillbörlig aktsamhet har vidtagits för att säkerställa att det inte föreligger

någon risk, eller försumbar risk, för att en produkt inte är avskogningsfri eller inte har producerats i enlighet med relevant lagstiftning (artikel 8).

Riskklassificering

Artikel 29 beskriver införandet av ett system med tre kategorier för bedömning av risknivån för förekomst av otillåten avverkning i länder eller delar av länder. EU-kommissionen ska klassificera de länder eller delar av länder som utgör en låg, normal eller hög risk för avskogning. I länder som klassificeras med låg risk finns det tillräckliga garantier för att produktionen uppfyller kraven i förordningen. I länder som i stället klassificeras med hög risk bedömer kommissionen att det finns en hög risk för att det i landet eller delar av landet ska produceras relevanta råvaror och produkter som inte är avskogningsfria. Länder eller delar av länder som varken bedöms tillhöra kategorierna för låg- eller högriskländer ska klassificeras med normal risk. Kommissionen började med att klassificerade alla länder med normal risknivå den **29 juni 2023**, och kommer att göra en bedömning av vilken risknivå samtliga länder har framåt. Den färdiga klassificeringen kommer att offentliggöras senast den **30 juni 2025** i en så kallad genomförandeakt.

Verksamhetsutövares och handlares skyldigheter

Artikel 4 i förordningen berör verksamhetsutövarens skyldigheter. Verksamhetsutövare har tre huvudsakliga skyldigheter som de ska genomföra innan de släpper ut produkter och råvaror på marknaden eller för export för att visa tillbörlig aktsamhet (artikel 8). **För det första** ska verksamhetsutövare samla in information om berörda produkter. Informationen som ska bevaras och rapporteras om är bland annat **geolokalisering, produktbeskrivning och bevis**

Verksamhetsutövare: varje fysisk eller juridisk person som i samband med kommersiell verksamhet släpper ut relevanta produkter på marknaden eller exporterar dem.

Geolokalisering: det geografiska läget för ett markområde beskrivet med koordinater för latitud och longitud.

på avskogningsfrihet. Informationen ska bevaras av verksamhetsutövarna i fem år från det att en produkt släpps ut på marknaden. Informationen ska också användas för att skicka in en förklaring om tillbörlig aktsamhet (FOTA) till [EU:s informationssystem kallat traces](#) (artikel 9).

Avskogning: omvandling av skog till jordbruksanvändning, oberoende av om omvandlingen är orsakad av människan eller inte.

Skogsförstörelse: omvandling av urskog eller naturligt föryngrad skog till skogsplantager eller till annan träd- och buskmark, eller omvandling av urskog till planterad skog.

För det andra så ska den insamlade informationen analyseras för att göra en riskbedömning om det föreligger någon risk att den berörda produkten inte uppfyller kraven på att få släppas ut på EU:s inre marknad, det vill säga att den är avskogningsfri, är producerad i enlighet med lagstiftning i produktionslandet, och att verksamhetsutövare följt sina skyldigheter för att visa tillbörlig aktsamhet. Kriterier som verksamhetsutövare ska beakta i sin analys är bland annat förekomsten av skog, avskogning, och urfolk i produktionslandet (artikel 10).

För det tredje är verksamhetsutövare skyldiga att vidta åtgärder om deras analys visar att risken för avvikelser från kraven inte är försumbara. Verksamhetsutövare ska då vidta lämpliga och proportionerliga åtgärder med riktlinjer, kontroller och förförande för att minska riskerna att deras produkter inte lever upp till kraven i förordningen (artikel 11).

Verksamhetsutövare ska också inrätta ett system med förfaranden och åtgärder som säkerställer att deras tre skyldigheter följs. Detta system ska ses över minst en gång om året och ändringar i förfarandena ska bevaras i fem år. Stora företag ska rapportera offentligt om sina förfaranden för att säkerställa att deras skyldigheter uppfylls och rapporteringen ska ha så bred spridning som möjligt (artikel 12).

Undantag från verksamhetsutövares skyldigheter

Det finns vissa lättnader från kraven på verksamhetsutövare att visa tillbörlig aktsamhet beroende på storleken på företaget. Till exempel har små och medelstora företag förenklade skyldigheter. Om en produkt redan omfattas av tillbörlig aktsamhet i ett tidigare led behöver dessa företag bara hänvisa till den tidigare inlämnade förklaringen (artikel 4).

Även verksamhetsutövare som handlar råvaror eller produkter som kommer från länder som klassificerats som lågriskländer har vissa lättnader från kraven att visa tillbörlig aktsamhet. Om alla råvaror i en produkt kommer från ett land eller område som är klassat som låg risk, och företaget har kontrollerat att det inte finns någon stor risk för att reglerna kringgås eller att produkten blandats med råvaror från okänt ursprung eller från normal- eller högriskländer, behöver företaget inte själva utföra en riskbedömning och vidta riskreducerande åtgärder. Ansvarig myndighet (se artikel 16–19) kan dock kräva att företaget visar dokumentation som styrker detta (artikel 13).

Mikroföretag: företag som har färre än 10 anställda, en nettoomsättning mindre än eller lika med 2 miljoner EUR, eller balansomslutning mindre än eller lika med 2 miljoner.

Små företag: företag som har färre än 50 anställda och en nettoomsättning mindre än eller lika med 10 miljoner EUR, eller en balansomslutning mindre än eller lika med 10 miljoner EUR.

Medelstora företag: företag som har färre än 250 anställda, en nettoomsättning mindre än eller lika med 50 miljoner EUR, eller en balansomslutning mindre än eller lika med 43 miljoner EUR. Om ett företag överskrider gränsvärdena för ett medelstort företag så räknas företaget som ett **stort företag**.

De förenklingsåtgärder som EU-kommissionen presenterade i april 2025 innebär flera lättnader av verksamhetsutövares skyldigheter att lämna in förklaringar om tillbörlig aktsamhet. Kommissionen föreslog bland annat att stora företag vid återrapportering av varor ska kunna hänvisa till tidigare förklaringar om tillbörlig aktsamhet. Företag ska också kunna skicka in årliga förklaringar om tillbörlig aktsamhet i stället för varje gång en ny leverans av en produkt eller råvara görs till marknaden.

Artikel 5 berör handlares skyldigheter. Stora handlare ska följa samma skyldigheter som verksamhetsutövare enligt artikel 4. Små och medelstora handlare är undantagna från några av de skyldigheter som stora handlare ska följa. Små och medelstora handlare ska samla in företagsuppgifter av de

Handlare: varje person i leveranskedjan som inte är en verksamhetsutövare och som i samband med kommersiell verksamhet tillhandahåller relevanta produkter på marknaden.

verksamhetsutövare och handlare som har levererat produkter till dem, samt referensnummer för de förklaringar om tillbörlig aktsamhet som gjorts för dessa produkter. Företagsuppgifter ska också samlas in av de verksamhetsutövare och handlare som de själva levererar berörda produkter till. Uppgifterna ska bevaras i minst fem år från det att dem släpps ut på marknaden. Om de får information om att situationen förändras ska de direkt kontakta den berörda myndigheten. Både verksamhetsutövare och handlare får ge ett ombud i uppdrag att lämna in förklaringen om tillbörlig aktsamhet (artikel 6).

Vill du veta mer om verksamhetsutövares och handlares skyldigheter? [Ta del av Skogsstyrelsens tabell över olika aktörers skyldigheter här.](#)

Kontroller av efterlevnad av förordningen

Artikel 16–19 berör kontroller av verksamhetsutövare och handlares efterlevnad av förordningen. **Kontrollerna ska utföras av nationella myndigheter**, men medlemsstaterna bestämmer själva vilken eller vilka myndigheter som ska ansvara för att fullgöra skyldigheterna enligt förordningen (artikel 14). **I Sverige är Skogsstyrelsen den ansvariga myndigheten.**

Skogsstyrelsen ska upprätta kontrollplaner och inkludera riskkriterier, urval av aktörer som ska kontrolleras, samt göra en årlig översyn. Hur många verksamhetsutövare som ska kontrolleras varje år beror på riskklassificeringen i det land där produkterna som tillhandahålls på marknaden kommer ifrån. För råvaror och produkter som är producerade i länder som klassificerats med normal risk, ska kontroller göras för minst **tre procent** av verksamhetsutövarna. För produkter som är producerade i länder som klassificerats med låg risk ska myndigheternas årliga kontroller omfatta **en procent** av verksamhetsutövarna. För produkter som kommer från verksamhetsutövare i länder som klassificerats med hög risk ska myndigheternas årliga kontroller omfatta **nio procent** av verksamhetsutövarna. Kontrollerna ska utföras utan förvarning till verksamhetsutövare eller handlaren, utom i det fall där en förvarning är nödvändig för att kunna utföra en kontroll. Dokumentation från kontrollerna ska bevaras av myndigheterna i minst tio år.

De behöriga myndigheterna ska fastställa om det finns situationer där produkter riskerar att inte leva upp till kraven i förordningen och att det krävs omedelbara åtgärder från myndigheterna. Sådana situationer ska registreras i [EU:s informationssystem](#). Medlemsstater ska ge de berörda myndigheterna befogenhet att vidta tillfälliga åtgärder så som beslag av de relevanta råvarorna eller produkterna, eller ett tillfälligt marknadsstop (artikel 23).

Rapporteringskrav

Artikel 22 berör krav på rapportering av medlemsstaterna. Varje medlemsstat måste **senast den 30 april varje år** offentliggöra och skicka in en rapport till EU-kommissionen om hur de har tillämpat förordningen under föregående år. Rapporten ska innehålla uppgifter om kontrollplaner, antal

kontroller, mängd kontrollerade produkter, typer av regelbrott, åtgärder som vidtagits samt andelen kontroller som föranmälades. EU-kommissionen ska sedan senast **30 oktober varje år** sammanställa en översikt över hur hela EU tillämpat reglerna och göra den tillgänglig för allmänheten. **I Sverige är det Skogsstyrelsen som tar fram rapporten på uppdrag av Regeringskansliet.**

Korrigerande åtgärder och sanktioner

Artikel 23–25 berör korrigerande åtgärder och sanktioner vid bristande efterlevnad av förordningen.

För det första ska medlemsstater ge relevanta myndigheterna behörighet att tillfälligt lägga beslag på de relevanta råvarorna eller produkterna, eller tillfälligt förbjuda dem på marknaden om de upptäcker att kraven i förordningen inte är uppnådda vid deras kontroller.

Om en myndighet upptäcker att en verksamhetsutövare eller handlare bryter mot förordningens krav ska de kräva att de vidtar lämpliga korrigerande åtgärder. Minst en av följande åtgärder ska vidtas:

- åtgärder för att korrigera formell bristande efterlevnad,
- åtgärder för att stoppa råvarans eller produktens förekomst på marknaden,
- åtgärder för att donera den relevanta produkten till välgörenhetsändamål av allmänintresse.

Enligt förordningen är det upp till varje medlemsstat själva att fastställa vilka sanktioner som ska tilldelas verksamhetsutövare och handlare vid överträdelser av förordningen och att vidta nödvändiga åtgärder för att de tillämpas. Dessa sanktioner ska anmälas av medlemsstaterna till EU-kommissionen. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Anpassningen av den svenska lagstiftningen är ännu inte klar, men [en SOU \(Statens offentliga utredningar\) är publicerad med förslag på vilka sanktioner som ska tillämpas i Sverige](#). Utredningen föreslår att verksamhetsutövare och handlare ska kunna sanktioneras genom böter eller genom viten vid mindre överträdelser.

Översyn och revidering av förordningen

Artikel 34 fastställer att EU-kommissionen ska se över och utvärdera förordningens tillämpningsområde och effektivitet. **Senast den 30 juni 2024** ska kommissionen bedöma om förordningen bör omfatta fler träd och buskmarker (vid tiden för skrivandet av artikeln har ingen översyn publicerats). **Senast den 30 juni 2025** ska kommissionen lägga fram en konsekvensbedömning och vid behov lagstiftningsförslag om att utvidga förordningens tillämpningsområde till att omfatta flera ekosystem. **Senast den 30 juni 2025** ska kommissionen också bedöma om fler råvaror bör omfattas av förordningen. En bedömning ska här göras om förteckningen över relevanta produkter i [Bilaga 1](#), behöver ändras eller utvidgas.

Senast den 30 juni 2028 och minst vart femte år därefter ska kommissionen genomföra en allmän översyn av denna förordning och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Vid behov ska rapporten kompletteras med ett nytt lagstiftningsförslag. Den första rapporten ska bland annat innehålla en utvärdering av behovet av ytterligare handelsverktyg, konsekvenser för småbrukare och lokalsamhälle och effektiviteten av myndigheters kontroller. Syftet med översynen är att säkerställa att förordningen är ändamålsenlig och att ytterligare åtgärder vidtas vid behov. Översynen är ett tillfälle för den regionala och lokala nivån att lämna synpunkter på förordningen för att påverka hur potentiella ändringar av förordningen utformas.

Sammanfattning och reflektion

Förordningen om avskogningsfria produkter (EUDR) trädde i kraft den 29 juni 2023 och ersätter därmed EU:s tidigare timmerförordning (EUTR). Förordningen handlar, som namnet antyder, om att minska EU:s bidrag till global avskogning och skogsförstörelse. Till detta syfte vill EU genom förordningen bland annat säkerställa att endast avskogningsfria och lagligt avvercade träprodukter tillåts säljas på den europeiska marknaden.

Enligt EU-kommissionen är expansionen av jordbruk den enskilt största drivkraften bakom avskogning globalt och står för cirka 90 procent av all förlust av skogsmark. Avskogning bidrar i sin tur till att accelerera den globala uppvärmningen på flera sätt. [Enligt IPCC:s rapport om klimatförändringar och mark från 2019](#) står avskogning ensamt för runt 11 procent av de globala växthusgasutsläppen. Skogens potential att skapa klimatnytta är stor. Förutom att binda koldioxid i träd och mark, kan en hållbart brukad skog bidra med virke till produkter som kan binda koldioxiden under lång tid, samtidigt som nya träd tillåts växa i det avvercade trädets plats och binda ytterligare koldioxid. Denna positiva effekt fungerar bara om skogen brukas hållbart och får möjlighet att växa tillbaka. Det är en princip som sedan gammalt är inskriven i svensk skogslagstiftning, men som inte nödvändigtvis är lika självklar i en global kontext. Förutom avskogningens uppenbart negativa effekter på klimat och natur, kan den skapa en obalans på virkesmarknaden i Europa, då europeiska skogsägare behöver förhålla sig till högre hållbarhetsstandarder än de som föreligger utanför unionen. En välbalanserad lagstiftning kring skogliga produkter är därför nödvändig för att garantera svensk och europeisk skogsnäringens långsiktiga konkurrenskraft.

Avskogningsförordningen omfattar sju jordbruks- och skogsprodukter: nötkreatur, kakao, kaffe, palmolja, soja, gummi och trä, samt alla varor som innehåller, har tillverkats med eller utfodrats med dessa råvaror. Detta inkluderar allt från kött och läder till choklad, kaffe, byggmaterial och biobränslen. Dessa krav gäller oavsett om produkten har producerats inom eller utanför EU. Även om lagen i huvudsak riktar sig till så kallade tredjeländer, får den också konsekvenser för svensk skogsnäring.

För att en produkt ska få säljas eller exporteras från EU behöver verksamhetsutövare och handlare som omfattas av förordningen leva upp till särskilda administrativa krav som varierar beroende på företagets storlek och vilket land deras råvaror eller produkter produceras i.

För att säkerställa en effektiv implementering åläggs medlemsländerna att tillsammans med tullmyndigheter genomföra särskilda kontroller. Flera medlemsstater och intressenter har kritiserat förordningen för att ställa allt för hårda administrativa krav som dessutom ska genomföras med mycket kort varsel. Med anledning av detta öppnade EU-kommissionen under hösten 2024 upp för en riktad revidering av förordningens för att flytta fram tillämpningsdatumerna med ett år. De uppdaterade tillämpningsdatumerna har därför skjutits fram till **den 30 december 2025** för stora och medelstora företag och **den 30 juni 2026** för små och mikroföretag. För trävaror som producerats innan EUDR trädde i kraft den 29 juni 2023 fortsätter den tidigare EU-timmerförordningen (EUTR) att gälla fram till **31 december 2028**.

Avskogningsförordningen och det svenska skogsbruket

Avskogningsförordningen innebär nya krav på svenska skogsägare och industri. Brysselkontoret vill särskilt lyfta fram två bestämmelser som får konsekvenser för svenska aktörer - geolokalisering och regler för omvandlingen av skog.

Gällande geolokalisering kräver avskogningsförordningen en detaljerad ursprungsspårning genom hela handelskedjan med oproportionerlig börda för värdekedjans tidiga länkar. Medan senare led kan hänvisa till ursprunglig dokumentation, behöver producenter ta fram dokumentation och försiktighetsdeklarationer för att säkerställa att deras råvaror och produkter är avskogningsfria. Om dokumentationen inte är tillfredsställande i ett tidigt led skapar det också problem längre upp i värdekedjan. Kravet på geolokalisering innebär att sammansatta produkter eller produkter med råvara från flera källor kräver omfattande dokumentation och kontrollsystem. För exempelvis pappersmassa fordras kontroll på att ingen ingående fiber kommer från avskogat område. Detta skapar utmanande krav på dokumentering för massabruk som kan samla råvaror från 10 000-tals levererande skogsägare. Till exempel kan ett enskilt pappersark innehålla fibrer från flera olika leverantörer och länder. Pondera att ett massabruk behöver redovisa för ursprunget till de fibrer som används för tillverkningen av ett A4 pappersark. Oavsett om det föreligger en risk för att arket har producerats med virke som avverkat på otillåtet sätt eller ej, så uppstår det stora svårigheter vid redovisningen precis varifrån fibrerna härstammar. Vem som helst som åkt förbi ett massabruk och sett virkes eller flishögar förstår utmaningen. För mindre producentföretag finns förenklade regler i syfte att minska den administrativa bördan. Hur stränga krav och regelförenklingar för enskilda producenter i praktiken ska gå ihop, återstår att se.

En annan utmaning med avskogningsförordningen för svenska aktörer blir begränsningar i omvandling av skogsmark. Exempelvis får urskog och naturligt föryngrad skog inte ställas om till skogsplantage eller träd- och buskmark. Denna otillåtna omställning kallas i förordningen för skogsförstörelse. Att bevara urskogen i Europa är viktigt utifrån flera perspektiv. Dels skyddar urskog den biologiska mångfalden och ekosystemens motståndskraft, dels skapar de klimatnytta genom att binda koldioxid under en lång tid. Därtill, är urskogen ett viktigt kulturarv och är av stor betydelse för urfolk och lokalsamhällen. På sikt underminerar förlust av urskog därför både de globala klimatmålen, kulturella värden, och ekonomins beroende av fungerande ekosystem. Förordningen kommer inte innebära omfattande inskränkningar av vårt vanliga skogsbruk. Det kommer även fortsättningsvis vara tillåtet att plantera efter avverkning, även i naturligt föryngrade skogar. Däremot kommer vi inte kunna öka betesmark eller foderproduktion för nötboskap genom att hugga bort skogen eller gallra ur naturligt föryngrade skogar. Detta minskar vår möjlighet till självförsörjning för nötkött och mejeriprodukter och möjligheterna att utveckla biologisk mångfald kopplat till betesmarker.

Något att ha i åtanke när det gäller implementeringen av avskogningsförordningen är att den kommer att följas upp och utvärderas över tid. Senast den **30 juni 2028**, och vart femte år därefter, kommer EU-kommissionen att göra en översyn av förordningen och lägga fram en rapport framför europaparlamentet och rådet. Därtill, vidtog EU-kommissionen i april 2025 åtgärder för att minska den administrativa bördan för företag. Regelförenklingarna kompletterades av en delegerad akt med ändringsförslag av [Bilaga 1](#) till avskogningsförordningen som anger vilka produkter som berörs av förordningen. Den delegerade akten var öppen för samråd fram tills mitten av maj 2025. Senast den **30 juni 2025** ska kommissionen göra en bedömning om listan över relevanta produkter ska ändras eller utvidgas. Samma datum ska även en bedömning göras om förordningen bör omfatta fler typer av ekosystem. Utformningen av förordningen kan således komma att ändras innan förordningen börjar

tillämpas den **30 december 2025** för stora och medelstora företag, och den **30 juni 2026** för små och mikroföretag.

Avslutningsvis är det centralt att den nationella implementeringen utformas i nära dialog med näringsliv och regionala aktörer. För Småland-Blekinge-Halland gäller det att både följa utvecklingen på EU-nivå och att bidra med inspel när möjligheter ges, inte minst inför kommande översyner av lagstiftningen. På hemmaplan kommer regionala aktörer närmare behöva analysera hur lagstiftningen kommer att påverka aktörer i södra Sverige. För företag är det viktigt att analysera sin specifika position i leveranskedjan då denna avgör vilka skyldigheter de kommer att omfattas av. Med rätt förberedelser och ett starkt samarbete mellan EU och nationell nivå kan förordningen bidra till den globala kampen mot skogsskövling, samt bidra till att minska EU:s globala klimatavtryck. För svenska företag rätt förutsättningar kan förordningen också bidra till en jämnare spelplan på virkesmarknaden och därigenom långsiktigt stärka skogssektorns konkurrenskraft.

Vill du veta mer om avskogningsförordningen och SBHSS arbete kring skogsrelaterade frågor? Kontakta då [EU-handläggare, Martin Broberg](#).

Viktiga tidsfrister och mål

30 december 2025	Förordningen börjar tillämpas för stora och medelstora företag (art. 38, ändrad per art. 1 i COM(2024)452).
30 juni 2026	Förordningen börjar tillämpas för små och mikroföretag (art. 38, ändrad per art. 2 i COM(2024)452).
31 december 2028	Förordningen upphäver EU:s tidigare timmerförordning (EUTR). För trävaror som producerats innan EUDR trädde i kraft den 29 juni 2023 och släpps ut på marknaden från och med den 30 december 2025 gäller EUTR till och med den 31 december 2028. För alla andra produkter gäller EUDR fullt ut från och med tillämpningsdatumet (art. 37, ändrad per art. 1 COM(2024)452).
Senast den 30 juni 2024	Kommissionen bedömer om förordningen bör omfatta fler träd och buskmarker (art. 34).
Senast den 30 juni 2025	Kommissionen lägger fram en konsekvensbedömning och vid behov lagstiftningsförslag om att utvidga förordningens tillämpningsområde till att omfatta fler ekosystem (art. 34).
Senast den 30 juni 2025	Kommissionen bedömer om fler råvaror bör omfattas av förordningen. En bedömning ska här göras om förteckningen över relevanta produkter i Bilaga 1, behöver ändras eller utvidgas (art. 34).

30 juni 2025	Kommissionen ska klassificera de länder eller delar av länder som utgör en låg eller hög risk för att bryta mot kravet på avskogningsfria produkter (Art. 29, ändrad per art. 1 i COM(2024)452).
Senast den 30 juni 2028 och minst vart femte år därefter	Kommissionen genomför en allmän översyn av denna förordning och lägger fram en rapport för Europaparlamentet och rådet (art. 34).
Minst en gång om året	Ska verksamhetsutövare se över sitt system för förfaranden och åtgärder som säkerställer att deras skyldigheter följs (art. 12).
Senast den 30 april varje år	Varje medlemsstat måste offentliggöra och skicka in en rapport till EU-kommissionen om hur de har tillämpat förordningen under föregående år (art. 22).
Senast den 30 oktober varje år	EU-kommissionen ska sammanställa en översikt över hur hela EU tillämpat reglerna och göra den tillgänglig för allmänheten (art. 22).

Länkar för granskning och vidare läsning:

[Avskogningsförordningen \(EU\)2023/1115.](#)

[Revidering av implementeringsdatum av avskogningsförordningen \(EU\)2023/1115.](#)

[EU-kommissionens pressmeddelande om kommissionens åtgärder för att förenkla implementeringen av avskogningsförordningen.](#)

[EU-kommissionens uppdaterade guidande dokument för implementeringen av avskogningsförordningen.](#)

[EU-kommissionens svar på vanliga frågor om avskogningsförordningen](#)

[Timmerförordningen \(EU\)995/2010](#)